

Styrelsen för Västervik Miljö & Energi AB

Tid

5 oktober 2023 klockan 08:00 – 10:30.

Plats

På distans via Teams, alternativt på plats i konferensrummet Gudingen, VMEAB:s kontor, Lunnargatan 1, Västervik

Protokollsnummer och omfattning

Protokoll nr 10, §§ 167 - 176

Beslutande

Mats Hasselquist, ordförande
Fredrik Lindwall, vice ordförande
~~Katarina Andersson~~
Mikael Carlsson, §§ 167 - 172
Lennart Engren
Gert Gotin
Jonny Gustafsson
~~Elisabet Johansson~~
Bengt Karlsson

Övriga närvarande

Torbjörn Svahn, VD
Mattias Liedberg, ekonomichef
Ruben Öberg, projektansvarig Vatten
Suzan Nilsson, affärsområdeschef Vatten
Johan Ek, arbetstagarrepresentant
Rickard Wester, sekreterare

Protokollet undertecknas av

Mats Hasselquist, ordförande
Rickard Wester, sekreterare
Jonny Gustafsson, justerare

Ärendelista

§	Ärende	Dnr	Sida
§ 167	Sammanträdets öppnande		
§ 168	Val av justerare		
§ 169	Godkännande av dagordningen		
§ 170	Godkännande av protokoll från föregående möte		
§ 171	Anmälan av eventuella intressekonflikter		
§ 172	Investeringsbeslut Lucerna avloppsreningsverk		
§ 173	Ny VA-taxa 2024		
§ 174	VD-rapport		
§ 175	Övriga frågor		
§ 176	Mötet avslutas		

§ 167

Sammanträdets öppnande

Styrelseordförande hälsar alla välkomna och förklarar därefter sammanträdet öppnat.

§ 168

Val av justerare

Styrelsen beslutar

att utse Jonny Gustafsson till att justera dagens protokoll.

§ 169

Godkännande av dagordningen

Styrelsen beslutar

att godkänna dagordningen.

Signature reference: ee713e63-f25d-4fda-a42d-0f6f5e937d72

§ 170

Godkännande av protokoll från föregående möte

Den digitala signeringen av föregående mötes protokoll 2022-09-22 är ännu inte klar, så detta protokoll får godkännas tillsammans med dagens protokoll på nästa ordinarie styrelsemöte.

Signature reference: ee713e63-f25d-4fda-a42d-0f6f5e937d72

§ 171

Anmälan av eventuella intressekonflikter

Inga intressekonflikter anmäldes den här gången.

§ 172

Investeringsbeslut Lucerna avloppsreningsverk

Diarienum: VMEAB 2023/36

Bakgrund

I november 2017 beslutade Mark- och Miljöödomstolen i Växjö om nya definitiva utsläppsvillkor för avloppsreningsverket, med maximala utsläpp för renat spillvatten för bland annat fosfor, organiskt material och kväve. Nya utsläppsvillkor innebär att reningsverket behöver en omfattande om- och tillbyggnad för att klara de nya villkoren i miljötillståndet.

Västervik Miljö & Energi AB (VMEAB) planerar för närvarande en stor upprustning, om- och tillbyggnad av Lucerna avloppsreningsverk. Åtgärderna är beräknade att stå klara under 2026/2027. Reningsverket har i dagsläget en belastning på ca 24 000 personekvivalenter (PE), och efter upprustningen kommer anläggningen att ha kapacitet för skärpta miljökrav och en framtida belastning på 40 000 PE.

Beskrivning av ärendet

Avloppsreningsverket på ön Lucerna är det till storlek största avloppsreningsverket i Västerviks kommun. Reningsverket byggdes 1972 för mekanisk, biologisk och kemisk rening av avloppsvattnen, och har efter hand kompletterats med kvävereningsprocesser. Reningsverket tar hand om avlopp från Västerviks tätort samt samhällena Gunnebo och Verkeback.

År 2009 skickades en ansökan in till Länsstyrelsen för ändring av verksamheten och fortsatt drift av anläggningen. Syftet var att ”förbättra driften av anläggningen och öka den dimensionerande belastningen, för att möta förväntat ökande befolkning och expanderande näringsliv inom avloppsanläggningens verksamhetsområde” (Tillståndsansökan, 2009).

Slutligt tillstånd för Lucerna reningsverk meddelades efter rättslig överprövning av Mark- och Miljöödomstolen i Växjö i november 2017. Nya utsläppsvillkor gör att reningsverket är i behov av betydande om- och utbyggnationer.

Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (Vattentjänstlagen) är det VA-huvudmannen som har ansvaret för att ordna de vattentjänster som krävs i verksamhetsområdet. Ansvaret innebär att säkerställa samhällets behov av de beslutade vattentjänsterna utifrån ett flergenerationsperspektiv.

Därför behöver långsiktighet och en robusthet införlivas i att upprätthålla samhällets funktionalitet idag och för framtiden.

Utbyggnad och ombyggnad av Lucerna reningsverk är en betydande samhällsinvestering för framtiden och för Västerviks kommun, samt spelar en avgörande roll i att säkerställa en hållbar och ren vattenmiljö för invånare och ekosystem. VA-huvudmannens flergenerationsperspektiv i tillhandahållandet av vattentjänster utgår ifrån ett tidsperspektiv på 100 år. Anläggningsdelarna i ett reningsverk har en teknisk livslängd som varierar, men ligger i regel mellan 30–50 år.

Med den utgångspunkten initierades projektet 2018 med äskande om initial investering och 2019 påbörjades arbetet med en förstudie och framtagande av behovsanalys för anpassning av Lucerna avloppsreningsverk, utifrån av Mark- och Miljodomstolen meddelade slutgiltiga utsläppsvillkor.

Efter att förstudien och behovsanalysen färdigställts, påbörjades den genomgripande projekteringen av hur det nuvarande avloppsreningsverket ska anpassas till de nya kraven. Parallellt med att förstudien och behovsanalysen pågick, indikerades i ett tidigt skede att investeringsbeloppet skulle uppgå till omkring 280 miljoner kronor, varpå styrelsen för VMEAB tillskrev Kommunfullmäktige ett rambeslut om 300 miljoner kronor för projektet.

Komplexiteten ökade i takt med att projekteringen pågick. En utökning av den befintliga fastigheten erfordrades, vilket föranledde tillkommande ändringar i detaljplanen. Betydande utredningar och hänsyn till långsiktig klimatpåverkan och höga naturvärden i området visade sig nödvändigt att göras. Efter två år vann den nya detaljplanen laga kraft.

Parallellt med processen kring detaljplanen fortgick arbetet med projekteringen, som bland annat innehöll en systematisk inventering av det befintliga skicket i nuvarande anläggning, samt beaktande av krav avseende miljö kvalitetsnormerna och långsiktig klimatpåverkan. Till stora delar ligger detta till grund för den totala kravställan i upphandlingen av projektet.

Bolagets beredning

Styrgruppen och styrelsen för VMEAB har kontinuerligt informerats om projektet och för projektets fortlöpande tagit erforderliga beslut.

Ekonomi och resursbehov

Investeringen bedöms i dagsläget uppgå till ca 980 miljoner kronor. Dock är det först när projektet både upphandlats och alla om- och tillbyggnader slutbesiktigats, som den totala investeringen kan fastläggas. Utöver den faktiska investeringen har det under hela processen från förstudie, behovsanalys och projektering, krävts resurser både internt och från externa konsulter. Vid ny-, till- och ombyggnationerna kommer fortsatta resurser att krävas av befintlig personal i avloppsreningsverket och från VMEAB:s projektkontor. Projektkontoret koordinerar arbetet med de olika huvudentreprenörerna, som efter upphandling tilldelas de vinnande kontraktet i respektive disciplin, bygg, maskin och el.

Vattentjänstlagens 34 § föreskriver att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en VA-taxa. Det totala avgiftsuttaget från VA-kollektivet får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen, och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist. Finansiering av investeringar inom VA-anläggningar kan antingen ske genom att skattekollektivet tillskjuter medel eller att VA-huvudmannen lånar upp motsvarande medel av extern finansiär, alternativt en kombination av dessa alternativ. VA-huvudmannens årliga kostnader kommer genom investeringen att öka, vilket således kommer innebära ett behov av stegrat avgiftsuttag från VA-kollektivet. Den faktiska effekten på det framtida avgiftsuttaget för ny- till- och ombyggnationerna av Lucerna reningsverk kan idag inte fastställas, eftersom projektet inte är färdigställt. Efter färdigställandet påverkas andra driftsrelaterade kostnader både positivt och negativt. Omvärldsfaktorer såsom räntor, räntans utveckling över tid, råvarupriser och lagkrav kommer även att påverka VA-huvudmannens totala ekonomi över tid. En direkt påverkan på avgiftsuttaget har också investeringens totalbelopp och den sammanlagda ekonomiska livslängden för projektets olika delar. Det är utifrån dessa perspektiv viktigt att flergenerationsperspektivet beaktas och att rätt avgiftsuttag sker i rätt tid av de kunder som nyttjar respektive vattentjänst.

Förslag till beslut

I enlighet med gällande ägardirektiv (pkt 6) skall Kommunfullmäktige ta ställning till beslut som för bolaget är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Om- och tillbyggnaden av Lucerna avloppsreningsverk faller under denna punkt, då den totala investeringen bedöms överstiga 5% av bolagets balansomslutning.

Styrelsen för Västervik Miljö & Energi AB förordar kommunstyrelsen att förorda Kommunfullmäktige att:

Tilldela en utökning av tidigare beslutad investeringsram på 300 miljoner kronor med ytterligare 680 miljoner kronor, då den totala kostnaden för åtgärderna vid Lucerna avloppsreningsverk fram till färdigställandet nu uppskattas uppgå till 980 miljoner kronor.

Styrelsen för Västervik Miljö & Energi AB beslutar dessutom, vilket inte ska gå vidare till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för beslut, att övergå till förhandlad upphandling avseende delentreprenaderna maskin och el, samt att en kommunikationsplan för projektet ska tas fram.

Under förutsättning att Kommunfullmäktige fattar ovan beskrivet investeringsrambeslut den 23/10, avser bolagsstyrelsen därefter att fatta verkställighetsbeslut för projektet vid styrelsens ordinarie möte den 26/10.

Styrelsen beslutar

I enlighet med förslaget till beslut

Handlingar i ärendet

Svenskt Vatten – Investeringsrapport 2023

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen för vidare befordran till Kommunfullmäktige

§ 173

Ny VA-taxa 2024

Diarienum: VMEAB 2023/37

Bakgrund

Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster behöver VA-huvudmannens intäkter anpassas efter de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen, då verksamheten varken får gå med vinst eller förlust.

Beskrivning

Branschorganisationen Svenskt Vattens senaste taxerapport visar att Sveriges VA-organisationer under de senaste åren fått erfara en förändrad kostnadsbild och att VA-verksamheterna framöver påverkas av stora kostnadsdrivande utmaningar. I rapporten framgår att VA-organisationerna har påverkats av bland annat inflation, ökade elpriser, stigande räntor samt högre priser på material och entreprenader.

Svenskt Vatten har i tidigare årsrapporter tydliggjort att VA-taxorna behöver höjas, på grund av ökade kostnader för uttjänt infrastruktur, samt ökade lagkrav och klimatutmaningar. Vidare meddelar Svenskt Vatten att VA-organisationernas investeringskostnader har ökat. Gamla avskrivna anläggningar ersätts med nya anläggningar, vilket innebär nya kapitalkostnader som i sig driver på taxeökningar.

Även om det är svårt att sja om hur höga taxorna blir framöver, då utvecklingen är starkt kopplad till omvärldsfaktorer, meddelar Svenskt Vatten att en sak är säker - taxornas nivå och utformning är en rejäl framtidsutmaning. Samtidigt har krismedvetenheten ökat i samhället. Under det gångna året har allt fler fått upp ögonen för vatten som samhällsnödvändig resurs. Kriget i Ukraina och energikrisen har också gett oss en ny vardag, där vi lärt oss att inte ta några samhällsfunktioner för givna.

Lokala förutsättningar

Då VA-verksamheten finansieras via en taxa och varken får gå med vinst eller förlust, behöver avgifterna anpassas efter aktuella lokala förutsättningar.

- Kostnaderna för el, råvaror, material, drivmedel och entreprenadtjänster är fortsatt höga, vilket påverkar verksamhetens drift- och underhållskostnader, då vi till ytan är en stor kommun med 33 verk med tillhörande anläggningar såsom vattentorn, pump- och tryckstegringsstationer, samt ett 110 mil långt ledningsnät.

Ökade kostnader för entreprenadtjänster medför även att flera projekt i våra investeringsplaner blir dyrare än beräknat. Prioriteras nödvändiga investeringar bort, riskerar vi inte bara rättsliga påföljder utan även att ytterligare skjuta fram nödvändiga förnyelseåtgärder i en redan eftersatt VA-anläggning.

- VA-verksamheten har stora anläggningstillgångar med tillhörande lån, vilket innebär att påverkan av räntehöjningar är stor.
- Det är av stor vikt att underhållsåtgärder genomförs i enlighet med framtagna underhållsplaner, för att säkerställa kvalitativt dricksvatten samt minimera negativ miljöpåverkan. Det är även viktigt att vår ökade ambitionsnivå enligt beslut om ökad utbytestakt på ledningsnätet fortskrider. Detta är även något som framkommit i rapporten "Granskning av VA-investeringar", som genomfördes på uppdrag av lekmanrevisorerna utsedda av Västerviks kommun.
- Nya regelverk ställer krav på utökad kunskap och klimatanpassningsåtgärder, vilket innebär ökade utredningskostnader och undersökningar.
- Nya dricksvattenföreskrifter och arbetet med att systematiskt analysera risker i vårt råvatten, medför ökad provtagningsfrekvens och analyskostnad. Till detta tillkommer kostnader för det fortsatta arbetet med att ackreditera laboratoriet för kemiska- och mikrobiologiska analyser.
- VA-verksamheten är särskilt utpekad som en sårbar samhällsviktig verksamhet. Med ett försämrat säkerhetspolitiskt läge har myndigheternas utökade krav medfört ökade kostnader för säkerhetshöjande åtgärder.

För att möta framtidens krav och bibehålla en fungerande VA-verksamhet i en orolig tid, behöver därför brukningstaxan höjas med 19 % från och med 1 januari 2024. Av detta står det höjda ränteläget för ca halva prishöjningsbehovet och där dessutom det ökade elpriset också står för en betydande del.

Förslag till beslut

Att styrelsen för Västervik Miljö & Energi AB beslutar att höja avgiftsuttaget totalt för hela VA-kollektivet med 19 % från och med 1 januari 2024.

Att styrelsen för Västervik Miljö & Energi AB beslutar föreslå Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige nya avgifter i VA-taxan enligt bifogad prislista och att de nya avgifterna börjar gälla fr.o.m. 2024-01-01.

Styrelsen beslutar

I enlighet med förslaget till beslut

Handlingar i ärendet

Prislista VA 2024

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige via Kommunstyrelsen

§ 174

VD-rapport

VD hade inga övriga frågor att ta upp vid detta extra styrelsemöte.

§ 175

Övriga frågor

Styrelsen beslutar

Att presentationen av de planerade investeringarna vid Lucerna avloppsreningsverk för Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige utökas, med till exempel en motivering till varför projektet belastats med en ökning av nuvarande faktisk personekvivalentbelastning från 24 000 till 40 000 personekvivalenter.

Att mer information ska tas fram till redovisningarna i Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige avseende vad de ingående delarna av den 19%-iga höjningen av VA-taxan beror på, samt att en kalkyl tas fram kring hur VA-taxan kan förväntas öka under de närmast kommande 10-åren, med hänsyn till de planerade investeringarna vid Lucerna avloppsreningsverk, den förmodade framtida investeringen i en ny vattentäkt vid Edsåsen/Storsjön och övriga planerade investeringar med mera.

Att Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige ges en övergripande information om att en del av VA-taxans prisökning beror på övriga av Kommunfullmäktige beslutade styrdokument, samt ny lagstiftning och nya tillståndskrav på både nationell nivå och EU-nivå.

Att styrelsen ges möjlighet att ge synpunkter på förslaget till ny vattentjänstplan för Västerviks kommun.

§ 176

Mötet avslutas

Ordförande förklarar mötet avslutat.

Signature reference: ee713e63-f25d-4fda-a42d-0f6f5e937d72

Detta dokument är elektroniskt signerat.

Signed by: JONNY GUSTAFSSON

Date: 2023-10-09 15:54:11

BankID refno: 079e4d71-44ef-432d-ac51-1a0f3b28ae9e

Jonny Gustafsson

Signed by: MATS HASSELQUIST

Date: 2023-10-09 16:02:20

BankID refno: 86737016-44e6-4e4e-8d4a-8df5714b071f

Mats Hasselquist

Signed by: RICKARD WESTER

Date: 2023-10-09 15:49:30

BankID refno: d434509c-738a-4036-a364-43783efd7155

Rickard Wester